

20 Νοεμβρίου 2014
Αριθμ. Πρωτ.: 185959/57717/2014
Ειδική Επιστήμονας: Σοφία Αμοριανού

Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού
Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ΕΤΑΠ-ΜΜΕ
Τομέας Σύνταξης Προσωπικού Ημερήσιων Εφημερίδων
Αθηνών και Θεσσαλονίκης
Καλλιρρόης 5 και Περραιβού 20
117 43, Αθήνα

Ο Συνήγορος του Πολίτη παρέλαβε την αναφορά, με αριθμό φακέλου υπόθεσης 185959/2014, του κυρίου ....., του ....., **ΑΜ:.....ΑΜΚΑ:** .....κατοίκου ....., οδός ..... τκ ....., τηλ. ....
Με την αναφορά του ο κύριος ..... ζήτησε τη διαμεσολάβηση της Αρχής, προκειμένου να του αναγνωρισθεί από το Ταμείο πλασματικός χρόνος ασφάλισης ενός έτους, ως αντιστάθμισμα για την ανατροφή του ανήλικου υιού του, κατά τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 141 του Ν. 3655/2008.

I. Ιστορικό

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ασφαλισμένου, ο κύριος ..... υπήχθη στην ασφάλιση την 1^η Οκτωβρίου 1979, ασφαλίστηκε διαδοχικώς στους Φορείς Κύριας Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ και ΤΣΠΕΑΘ και εμπίπτει στις διατάξεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων πριν το 1983, με 35 χρόνια ασφάλισης. Η σύζυγος του, κυρία ....., του ....., ΑΜΑ ΙΚΑ ..... έχει χρόνο ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από τον Ιούλιο 2000 και εντεύθεν καθώς και στον φορέα ασφάλισης των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (Social Security Administration - USA), στον οποίο υπήχθη το 1982 και με τον οποίο μας συνδέει Διμερής Συμφωνία Κοινωνικής Ασφάλειας (Ν. 2186/1994, ΦΕΚ Α' 15).

Τον Απρίλιο του 2014, ο κύριος ..... υπέβαλε έγγραφο ερώτημα στην υπηρεσία σας, σχετικά με τη δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικού χρόνου ασφάλισης, ενός έτους, για το ανήλικο τέκνο του, που γεννήθηκε το 2001. Κατά τους ισχυρισμούς του ενδιαφερομένου, η σύζυγός του είναι πρόθυμη να του μεταβιβάσει το

δικαίωμά της στην αναγνώριση του πλασματικού χρόνου, γεγονός που θα επιτρέψει στον κ. .... να θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης, νωρίτερα κατά ένα έτος, τον Οκτώβριο του 2015.

Την 20^η Μαΐου 2014 με το υπ. αριθμ. 20702/7043/A03 έγγραφο σας απαντήσατε στο ερώτημα, που σας υπεβλήθη από τον ασφαλισμένο σας, ως εξής: «...σύμφωνα με το Φ.10053/4393/378/20-3-2009 έγγραφο του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.... Από το συνδυασμό και τη γραμματική διατύπωση των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι για την προσμέτρηση του αναφερόμενου πλασματικού χρόνου, απαιτείται, κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης της ασφαλισμένης μητέρας, για συνταξιοδότησή της από τον ασφαλιστικό φορέα, είτε να συντρέχουν οι οριζόντιες προϋποθέσεις για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος πλήρους σύνταξης γήρατος (δηλαδή το απαιτούμενο όριο ηλικίας και τόσος χρόνος ασφάλισης ώστε με τον υπό αναγνώριση να συμπληρώνεται ο κατά περίπτωση απαιτούμενος για θεμελίωση δικαιώματος χρόνος) είτε να έχει συμπληρωθεί ο χρόνος ασφάλισης (και βεβαίως η ηλικία) για την πλήρη συνταξιοδότηση, οπότε ο αναγνωρισμένος χρόνος ασφάλισης χρησιμοποιείται για την προσαύξηση του ποσού σύνταξης.

Αν, όμως, δεν συντρέχουν οι ως άνω απαιτούμενες προϋποθέσεις, η ασφαλισμένη μητέρα δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα αναγνώρισης.

Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που δεν μπορεί η ίδια, η ασφαλισμένη μητέρα, να ασκήσει το δικαίωμα αναγνώρισης, δεν είναι δυνατή και η εκχώρηση του στον ασφαλισμένο πατέρα.»

II. Νομικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 141, του Ν. 3655/2008, ΦΕΚ Α' 58,

Άρθρο 141

Πλασματικός χρόνος μητέρων

1. Η παρ. 7 του άρθρου 4 του ν. 3029/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Στις ασφαλισμένες των Φορέων Κύριας Ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, πλην ΟΓΑ, αναγνωρίζεται πλασματικός χρόνος για κάθε παιδί που αποκτούν από 1.1.2000 και εφεξής, ο οποίος ανέρχεται σε ένα έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης για το πρώτο παιδί και σε 2 έτη ή 600 ημέρες ασφάλισης για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο.

[...]

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ασφάλισης, των 4.500 και 3.500 ημερών ασφάλισης, του ελάχιστου απαιτούμενου χρόνου για συνταξιοδότηση των μητέρων ανηλίκων ή αναπήρων

παιδιών, καθώς και των ελάχιστων απαιτούμενων ημερών ασφάλισης στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

Το δικαίωμα αναγνώρισης του ανωτέρω αναφερόμενου χρόνου ασκείται κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος. Αν δεν ασκηθεί από την ασφαλισμένη μητέρα, μπορεί να ασκηθεί από τον ασφαλισμένο πατέρα, για τη συμπλήρωση των αντίστοιχων προϋποθέσεων που ισχύουν για τους άνδρες ασφαλισμένους και με τους ίδιους πιο πάνω περιορισμούς. Στην περίπτωση αυτή είναι υποχρεωτική η υποβολή εκ μέρους της μητέρας σχετικής υπεύθυνης δήλωσης προς τον αρμόδιο για τη συνταξιοδότησή της οργανισμό.[...]

Η παραπάνω διάταξη τροποποιήθηκε με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 39 του Ν. 3996/2011, ΦΕΚ Α' 170, ωστόσο, στη διάταξη της παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται:

2. Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με προϋποθέσεις που ίσχυαν μέχρι και 31.12.2010, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 141, του ν. 3655/2008, όπως ίσχυαν μέχρι την αντικατάστασή τους από το άρθρο αυτό.

III. Επισημάνσεις

Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν γνωρίζει πλήρως τα ασφαλιστικά στοιχεία του κυρίου ..... και της κυρίας ....., για να εκτιμήσει ποιος από τους δύο γονείς βρίσκεται πλησίον της συνταξιοδότησης. Ωστόσο, θεωρεί ότι η ερμηνεία της επίμαχης διάταξης, στην οποία προβαίνει η υπηρεσία σας, περί αναγνώρισης πλασματικού χρόνου στον πατέρα, μόνο εφόσον η μητέρα θεμελιώνει δικαίωμα πλήρους σύνταξης, περιορίζει υπέρμετρα το εύρος των δικαιούχων και συνιστά στροφή προς μια στενότερη προσέγγιση της ισότητας των φύλων, η οποία δε συνάδει με το σκοπό του νομοθέτη περί προστασίας της οικογένειας.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 3655/2008, η διάταξη του άρθ. 141 εισήχθη με σκοπό την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος και την ενίσχυση της οικογένειας, διότι τα ήδη, μέχρι τότε, ληφθέντα μέτρα από πλευράς κοινωνικής ασφάλισης στην κατεύθυνση της στήριξης της οικογένειας, δεν ήταν καθολικά, αλλά αποσπασματικά και ως εκ τούτου δεν συνέδραμαν αποτελεσματικά στην τόνωση του θεσμού της οικογένειας και τη στήριξη των εργαζομένων μητέρων. Χρήση του δικαιώματος αναγνώρισης πλασματικού χρόνου αναγνωρίστηκε και στους πατέρες ασφαλισμένους, εφόσον το σχετικό δικαίωμα δεν ασκηθεί από τη μητέρα.

Πράγματι, η αναγνώριση πλασματικού χρόνου δικαιολογείται από δημογραφικούς λόγους, αφού ανταμείβει όσους έχουν αποκτήσει παιδιά, συμβάλλοντας έτσι στην ανατροπή της κατάστασης υπογεννητικότητας. Επιπλέον, το δικαίωμα μπορεί να ενταχθεί στην εναρμόνιση της απασχόλησης με την οικογενειακή ζωή, αφού επιτρέπει την απουσία του γονέα από την εργασία του και την ενασχόληση

του με την ανατροφή των παιδιών, χωρίς τη σχετική μείωση του χρόνου ασφάλισης. Τα κοινωνικά αυτά μέτρα αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων επαγγελματικής φύσης λόγω ανατροφής των παιδιών, στην ανταμοιβή, κατά κάποιο τρόπο, του γονέα, για το χρόνο που αφιέρωσε στο μεγάλωμα των παιδιών του¹. Η αρχή της ισότητας των φύλων επιβάλλει να εφαρμόζονται οι διευκολύνσεις αυτές και στους δύο γονείς, κοινό έργο των οποίων είναι, σύμφωνα με τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές αντιλήψεις, η ανατροφή των τέκνων.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), η μη ισόρροπη κατανομή των οικογενειακών καθηκόντων ανάμεσα στον πατέρα και τη μητέρα αποτελεί πηγή ανισοτήτων και διακρίσεων. Το ΔΕΕ δέχεται ότι «ο άνδρας εργαζόμενος και η γυναίκα εργαζόμενη, που είναι πατέρας και μητέρα αντίστοιχα τέκνων μικρής ηλικίας τελούν σε παρεμφερείς καταστάσεις, ενόψει της ενασχόλησής τους με το παιδί» (C-104/09, Roca Alvarez). Η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων ευθυγραμμίστηκε με την κοινοτική, απορρίπτοντας κάθε αποκλεισμό του πατέρα από πλεονεκτήματα που θεσπίστηκαν για την ανατροφή των παιδιών. Η προστασία της οικογένειας, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, οφείλει να είναι σύμφωνη με το άρθ. 4 παρ. 2 του Συντάγματος, δηλαδή με την επιταγή της ίσης κατανομής δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μέσα στην οικογένεια. Τα προστατευτικά μέτρα αφορούν και τους δύο γονείς, αφοί και οι δύο σύζυγοι αποτελούν μέλη της συνταγματικά προστατευμένης οικογένειας (Ολ. ΣΤΕ 314/2007).

Τόσο ο νόμος όσο και η αιτιολογική του έκθεση ρητώς αναφέρουν ότι το δικαίωμα αναγνώρισης του πλασματικού χρόνου μπορεί να ασκηθεί από τον ασφαλισμένο πατέρα, εφόσον δεν ασκηθεί από την ασφαλισμένη μητέρα, αρκεί η μητέρα να υποβάλει σχετική υπεύθυνη δήλωση προς τον αρμόδιο για τη συνταξιοδότησή της οργανισμό. Κατά τη γραμματική διατύπωση της διάταξης, το δικαίωμα ασκείται κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης για πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος, αδιακρίτως, από τους δικαιούχους γονείς. Ο νομοθέτης δεν όρισε ότι προκειμένου να ασκηθεί το δικαίωμα από τον πατέρα θα πρέπει η μητέρα - αποκλειστικά και μόνο αυτή- να πληροί τις προϋποθέσεις για λήψη πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος. Μπορεί οι προϋποθέσεις θεμελίωσης πλήρους σύνταξης να πληρούνται από τον πατέρα, ο οποίος να χρησιμοποιήσει τον πλασματικό χρόνο για να συμπληρώσει τον απαιτούμενο προς θεμελίωση χρόνο ή -σε περίπτωση που έχει ήδη θεμελιώσει- για να προσαυξήσει το ποσό της σύνταξης του, εφόσον η μητέρα συμφωνεί να μεταβιβάσει το δικό της παρόν ή μελλοντικό δικαίωμα.

Ενώ, λοιπόν, ο νομοθέτης με τη διάταξη του άρθ. 141 επιχείρησε διστακτικά και με αργό τρόπο να αναδείξει το ρόλο του πατέρα και της πατρότητας στην ανατροφή

---

¹ Στεργίου, Αγγέλου, «Η αργή ανάδυση της πατρότητας μέσα από την εναρμόνιση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής», *Επιθεώρησης Εργατικού Δικαίου*, τόμ. 72, τευχ. 7 (1720), Αθήνα 1-15 Απριλίου 2013, σσ 369-403.

των παιδιών και την ισότιμη συμμετοχή του στις οικογενειακές υποχρεώσεις, τα ασφαλιστικά όργανα υπαναχωρούν, ερμηνεύοντας απολύτως στενά τη διάταξη. Αντί τα ασφαλιστικά όργανα να ενθαρρύνουν τους πατέρες να κάνουν χρήση του δικαιώματος, ώστε σταδιακά να αναγνωριστεί ένα προσωπικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα του πατέρα στην ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών του, ερμηνεύουν τη διάταξη κατά τρόπο ώστε ο πατέρας να αποθαρρύνεται από την άσκηση του δικαιώματος. Με τον τρόπο αυτό ενισχύονται τα έμφυλα στερεότυπα σε βάρος των γυναικών και η βαθιά ριζωμένη προκατάληψη, κατά την οποία η ανατροφή των παιδιών και η φροντίδα του σπιτιού είναι αποκλειστική υπόθεση των γυναικών.

Η παρούσα δημοσιονομική κρίση δεν επιτρέπεται να οδηγεί τους ερμηνευτές του δικαίου, σε μια αποδυνάμωση της αρχής της ισότητας των φύλων. Η πρόσφατη απόρριψη της επεκτατικής εφαρμογής της ισότητας των φύλων, δηλαδή της επέκτασης των ασφαλιστικών δικαιωμάτων υπέρ του μειονεκτούντος φύλου, που εν προκειμένω είναι ο άνδρας, με την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ 1580/2010, μπορεί μεν να οφείλεται σε δημοσιονομικούς λόγους, ωστόσο οδηγεί σε απόκλιση από τη πάγια νομολογία του ΔΕΕ. Κατά τη νομολογία του ΔΕΕ η κατηγορία των ενδιαφερομένων που περιέρχεται σε δυσμενέστερη μοίρα δικαιούται να αξιώσει δικαστικά την επέκταση ως προς αυτήν του μέτρου που ισχύει για την ευνοούμενη κατηγορία (Αποφ. 17.4.1997, Εβρενόπουλος). Άλλωστε, κατά τη νομολογία του ΔΕΕ, εκτιμήσεις αναγόμενες στον προϋπολογισμό δεν μπορούν να δικαιολογήσουν διακρίσεις λόγω φύλου (ΔΕΚ απόφ. 23.10.2003, Υποθ. C-4/02 και C-5/02 Schönheit).

Κατόπιν τούτων και λαμβανομένου υπόψη ότι τα ασφαλιστικά όργανα έχουν υποχρέωση, κατ' εφαρμογή της αρχής της χρηστής διοίκησης να υιοθετούν τη λιγότερο επαχθή ερμηνεία για τους ασφαλισμένους, σας παρακαλούμε να επανεξετάσετε τα ασφαλιστικά δεδομένα του κ. .... και να απαντήσετε στο αίτημα του περί αναγνώρισης πλασματικού χρόνου, υιοθετώντας τη σύμφωνη με την αρχή της ισότητας των φύλων ερμηνεία της διάταξης που σας προτείνει η Ανεξάρτητη Αρχή. Εν αναμονή των απόψεών σας, ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνηση ή πληροφορία θελήσετε.

Με εκτίμηση
Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση: